

In memoriam Miloslav Samec (* 20. 7. 1937 – † 8. 12. 2018)

Dne 8. prosince 2018 zemřel v písecké nemocnici náš dlouholetý přítel a kolega, pan Miloslav Samec, známý jihočeský lepidopterolog a člen České entomologické společnosti. Narodil se 20. července 1937 v Písku, kde prožil nejen své dětství, školní léta, ale prakticky celý život. Písek, město nad Otavou, bylo jeho trvalým zázemím a jistotou, zde se cítil doma. Dlouho žil v rodinném domku na pravém břehu řeky těsně nad „Šrámkovým splavem“, pod známou putimskou baštou. Po nucené demolici tohoto domku se přestěhoval jen kus proti proudu na levý břeh Otavy, odkud je krásný výhled na řeku i město.

Od dětství se zajímal o přírodu a tato orientace ho později, po maturitě na gymnáziu, přivedla i k hlubšímu studiu přírodních věd na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích, kde se zaměřil především na matematiku a chemii. Po absolutoriu vyučoval tyto předměty jako hlavní na druhém stupni základních škol v Písku. Klidný, odpovědný a citlivý přístup k dětem a postupně i narůstající zkušenosti mu zajistily oblibenost jak mezi žáky, tak mezi mladšími učiteli, a po roce 1989 vedly k jeho zvolení do funkce ředitele Základní školy T. G. Masaryka, kterou vykonával až do odchodu do penze.

Po celý život rozvíjel také ve volném čase svůj zájem o živou přírodu, a to jednak prakticky, na své zahradě, kde se věnoval zejména pěstování ovocných stromů, jednak ve volné přírodě, kde ho zajímala v 50. a 60. letech minulého století ještě velmi bohatá fauna denních a později i nočních motýlů. Za nimi vyrážel zpočátku pěšky do bezprostřední blízkosti města, na kvetoucí louky v okolí Klášterských rybníků, podél řeky, na vrch Hradiště, na Flekačky i dále do Píseckých hor (pásmo Mehelníku). Pod vlivem staršího a zkušenějšího kolegy, rovněž píseckého učitele a tehdy už známého jihočeského lepidopterologa pana Josefa Levého mohl svůj zájem o motýly prohlubovat, pojednou bylo s kým o problematice diskutovat a nakonec i společně provádět faunistický průzkum regionu. Do tohoto období spadá řada významných nálezů publikovaných ve spolupráci s dalšími autory ve Zprávách Československé entomologické společnosti (Levý et al. 1969). Časová náročnost učitelského povolání, starostlivá péče o zajištění vlastní rodiny po předčasném úmrtí matky a budování nového bydlení značně utlumily na řadu let pokračování terénního průzkumu. Teprve od konce 80. let se Míla Samec znovu pouští do práce, o to cílevědoměji a systematicky. Společně s kolegy se zaměřuje na pečlivě vybrané lokality Písecka, a od 90. let zejména na dlouhodobý průzkum národní přírodní rezervace Řezabinec a Řezabinecké tůně. Zde je monitorována významná část fauny lepidopter s noční aktivitou prostřednictvím světla, jehož atraktivita umožň-

Obr. 1 – Miloslav Samec u svého domu na Václavském předměstí v Písku (foto A. Popadič 17. 4. 2012).

ňuje registrovat během celé vegetační sezóny velké množství druhů, zachytit kolísání početnosti v různých letech i změny v druhovém složení. Podstatná data z tohoto monitoringu z let 2000–2014 jsou v rukopisné podobě shrnuta ve Zprávě pro Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR (Samec & Popadič 2015). Jedním z pozoruhodných Mílových nálezů v roce 2013 je např. můra *Polyphanes sericata*, která jen vzácně z jihu zalétá až do střední Evropy a v Čechách byla pozorována poprvé (Krampl et al. 2014).

Výsledkem jeho terénních průzkumů nejsou jen hodnotné údaje a nové faunistické poznatky z významných stanovišť, ale mimořádnou hodnotu mají i nezbytné sbírkové doklady, dokumentující tento výzkum a umožňující i pro budoucnost případnou kontrolu materiálu problematických či taxonomicky dosud ne zcela vyjasněných druhů. Pro tyto případy je každý materiál zcela jedinečný a nenahraditelný. V něm spočívá význam kvalitních a spolehlivě lokalizovaných sbírek. Pečlivost z jakou Míla dokázal svou sbírku vytvářet, byla příznačná. Výběr kvalitních jedinců z různých lokalit a ohled na barevnou a morfologickou proměnlivost je až úzkostlivá a autorovi umožnila vytvářet opravdu reprezentativní sérii jedinců každého druhu. V dnešní době je tento „klasický“ přístup spíše ojedinělý (sbírka zůstala v majetku rodiny).

I když nejdůležitějším byla v životě pro Mílu vlastní rodina, dva synové a dvě vnučky, o které příkladně pečoval a díky svým pedagogickým zkušenostem se významně podílel i na jejich školní přípravě, rád se scházel i se svými kolegy a přáteli. Nebylo jich mnoho, ale byli důvěrní. V minulosti k nim patřil např. učitel a fotograf Lád'a Havel z Vlkonic nebo akademický malíř Libor Říhánek z Písku a pochopitelně někteří entomologové a sběratelé, obvykle dřívější žáci či členové entomologického kroužku. Při setkáních odborná témata Míla často odlehčoval jemným a vtipným humorem nebo vyprávěním o trampotách při chovu medvídků mývala.

Když jsme začátkem prosince navštívili v nemocnici našeho přítele naposledy, nebylo už možné vést delší rozhovor. Zákeřná nemoc se nedala zastavit, a přece jsme všichni ještě doufali. Dnes nám na stole leží rozsáhlé a cenné zápisky čekající na konečné zpracování. Jsou pro nás výzvou i závazkem. Jejich autor nám při této práci bude chybět. Vděčíme mu však za všechny společné chvíle, které jsme s ním za tichých nocí v přírodě nebo i ve dne nad materiálem prožili. Až letos zase vyrazíme, bude tam s námi.

František Krampl & Antonín Popadič

Literatura

- Levý J., Lehečka F., Krampl F. & Samec M. (1969): Další příspěvek k poznání motýlí fauny jižních Čech. – Zprávy Čs. Společ. Entomol. 5: 3–23.
- Krampl F., Marek J. & Samec M. (2014): Faunistic records from the Czech Republic – 360. Lepidoptera: Coleophoridae, Noctuidae. – Klapalekiana 50: 109–110.
- Samec M. & Popadič A. (2015): Zpráva o výsledcích průzkumu lepidopter na NPR Řežabinec a Řežabinecké tůně v letech 2001–2014. – Ms., 28 p. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha a Správa CHKO Třeboňsko, Třeboň.]